

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Ван Цзисюань

«Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність дослідження обумовлена тим, що стрімкий науково-технічний прогрес, зокрема – впровадження в життя можливостей мережі Інтернет та інформаційно-комунікаційних технологій суттєво збагатили пізнавальні й комунікативні можливості людства. Натомість, зміни, які відбуваються внаслідок цього в соціокультурному середовищі, набули, поряд з позитивними, і негативних тенденцій. Одним із таких негативних наслідків є те, що школярі, які не мають сталого художнього смаку та «морально-естетичного імунітету», користуються можливостями вільного доступу до музичної інформації різної мистецької й морально-естетичної якості. Тому питання підвищення якості музично-просвітницької діяльності, в підґрунті якого лежить методично-обґрунтоване застосування інформаційно-комунікативних технологій.

Дисертантка чітко сформулювала власну позицію до вирішення цього завдання на засадах розробленого методологічного й науково-методичного забезпечення впровадження комплексу інформаційно-комунікативних технологій у музично-виховний процес як важливого чинника сприяння створенню в школярів уяви про багатомірність, духовну й художню цінність мистецького простору та їх заохочення їх до музично-пізнавальної й оцінно-смакової діяльності в галузі музичного мистецтва. Виходячи з цього, Ван Цзисюань зазначає, що вирішення цього завдання в сучасних умовах потребує відповідного удосконалення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до музично-просвітницької діяльності на засадах їх оволодіння методами впровадження сучасних ІК-технологій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Виконане дослідження здійснено на засадах відповідності тематичному плану науково-досвідної роботи Університету Ушинського, розглянута проблема суголосна науковій темі факультету – «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії в

контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (реєстраційний номер 0114U007160).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (протокол № 11 від 27.06.2019 р.).

Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів обумовлена тим, що вперше розглянуто методикау підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності з врахуванням специфіки сприйняття й пізнавальної діяльності учнів нової генерації; обґрунтовано, впроваджено методикау підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до музично-просвітницької діяльності завдяки впровадженню сучасних ІК-технологій на засадах врахування настановних положень діяльнісного, компетентнісного, герменевтичного, особистісно-персоналізованого, технологічного та інноваційного підходів і методичних принципів їх впровадження у освітній процес; пропонувано авторську структуру підготовленості майбутніх учителів музики до просвітницької діяльності в єдності мотиваційно-особистісного, мистецько-компетентнісного, інноваційно-методичного, комунікативно-діяльнісного складників; у обґрунтовано педагогічні умови вирішення завдань дослідження: стимулювання усвідомленого й відповідального ставлення майбутніх учителів музики до оволодіння просвітницькою діяльністю із застосуванням сучасних інформаційно-комунікативних технологій; організації інноваційно-освітнього середовища підготовки майбутніх фахівців до просвітницької діяльності із застосуванням сучасних інформаційно-комунікативних технологій; забезпечення координації між змістом фахово-музичної й методико-практичної підготовки до застосування інформаційно-комунікативних технологій у просвітницькій діяльності.

Практичне значення результатів дослідження полягає в застосування розробленої методики підготовки майбутніх учителів музики до оволодіння просвітницькою діяльністю із застосуванням сучасних інформаційно-комунікативних технології на засадах підвищення її ефективності, забезпеченої, зокрема, актуалізацію міжпредметних зв'язків між дисциплінами навчального плану в їх спрямуванні на освоєння нових методів і технологій просвітництва, гармонізацією пріоритетної уваги вчителя до особистісних потреб учнів із забезпеченням їхньої іміджево-творчої самореалізації, організацію просвітницької діяльності на засадах фасилітативного стилю спілкування й оволодіння майстерністю художньо-педагогічної риторики,

взаємообумовленості мистецької, музичної та інноваційно-технологічної підготовки майбутнього фахівця, впровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій у освітній процес інноваційно-методичними засобами; можливості застосування розробленої діагностичної методики визначення рівнів підготовленості майбутніх фахівців до просвітницької діяльності та методики впровадження інформаційно-комунікативних технологій у музично-освітній процес під час підготовки здобувачів до фахово-просвітницької діяльності в її різноманітних проявах. Пропонований та систематизований методичний інструментарій застосування інформаційно-комунікативних технологій може впроваджуватися у курсі дисциплін з методики музичного виховання, в педагогічній практиці здобувачів, в системі підвищення кваліфікації майбутніх учителів музичного мистецтва та їхній самоосвіті.

Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (акт про впровадження від 14.08.2023, № 1404/24/1).

Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та результати дослідження Ван Цзисюань висвітлено у 7 публікаціях, з яких 3 статті надруковано в наукових фахових виданнях України у співавторстві та 4 – апробаційного характеру (2 з яких у співавторстві), видані українською мовою.

Основні положення, результати та висновки дослідження було оприлюднено на 11 науково-практичних конференціях, різних рівнів, що дозволяє дійти висновку щодо належної апробації матеріалів дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень

Дисертація логічно і чітко структурована й містить вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, додатки.

У вступі визначено актуальність теми його завдання і науковий апарат дослідження, визначено суперечності в галузі музично-просвітницької діяльності із застосуванням сучасних ІКТ, відображено відомості про апробацію, особистий внесок здобувача, структуру та обсяг наукової роботи.

У першому розділі «Історико-теоретичні засади підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності» висвітлено ретроспективний аналіз становлення феномену просвітництва в світовому просторі та специфіку його прояву в музично-освітній системі, а також сутність підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій. Обґрунтовано в даному розділі також структурні компоненти досліджуваного феномену, а саме: мотиваційно-особистісний, мистецько-компетентнісний, інноваційно-методичний, комунікативно-діяльнісний сформованість яких має

здійснюватися з урахуванням освітніх завдань учителя музичного мистецтва до просвітницької діяльності та освітніх потреб школярів нової генерації.

У другому розділі – «Методологічні й методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій», Ван Цзисюань обґрунтовані наукові засади і принципи підготовки майбутніх учителів музики, зокрема – гармонізації пріоритетної уваги вчителя до особистісних проявів учнів і потреби забезпечення іміджево-творчої самореалізації; організації просвітницької діяльності на засадах фасилітативного стилю спілкування й оволодіння майстерністю художньо-педагогічної риторики. Особливої уваги заслуговують визначені дисертанткою педагогічні умови сприяння підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій.

У третьому розділі «Експериментально-дослідна робота з підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до просвітницької діяльності із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій» представлено розроблену дисертанткою діагностичну методику визначення рівнів підготовленості майбутніх фахівців до просвітницької діяльності, яка містить переконливо обґрунтовані критерії оцінювання: спонукально-мобілізаційний, аналітико-герменевтичний, технологічно-художній, творчо-продуктивний з відповідними показниками, здійснено констатувальний зріз та узагальнено його результати у вияву чотирьох рівнів підготовленості майбутніх фахівців до просвітницької діяльності: творчо-просвітницький; пошуково-самостійний; репродуктивно-апробаційний; початково-індиферентний.

Представлено зміст і процес експериментального дослідження, здійснюваного за мотиваційно-настановним, комунікативно-формульвальним і досвідно-результативним етапами. На особливу увагу заслуговують запропоновані дисертанткою методи і технології підготовки майбутніх фахівців просвітницької діяльності. Головними з них на першому етапі слугували диспути й дискусії, «мозковий штурм» з розроблення нових організаційних форм музичного просвітництва; комунікаційних засобів обміну музичною та науково-популярною літературою. На другому етапі застосовувалися тренінги, рольові ігри, тренінги на вдосконалення стилю педагогічного спілкування, емоційно-вольову саморегуляцію, активізацію лідерських і творчих здібностей; розроблення музично-просвітницьких презентацій і проектів культурно-просвітницького спрямування тощо. На третьому етапі було впроваджено з засоби міждисциплінарної координації, методику «перевернутого заняття», застосування цифрових, дистанційних, рольових і ділових технологій, застосуванням інноваційних технологій «Teambuilding», семплювання, музичних стрімінгових сервісів «Spotify», «Apple Music», спеціальних програм «Band-in-a-Box», Movavi Clips, ChatGPT (штучного інтелекту) тощо.

Представлено дані прикінцевого діагностичного зрізу та порівняльного аналізу результатів двох зрізів дослідження, які довели ефективність експериментальної методики, підтвердженню чого слугували і дані, отримані за допомогою багатофункціонального критерію ϕ^* Фішера. Отримані

результати вказують на її ефективність, практичну значущість і доцільність впровадження в практику підготовки майбутніх учителів до просвітницької діяльності.

Оцінка змісту й оформлення дисертації

Дисертаційне дослідження Ван Цзисюань характеризується чіткою структурою й відповідає встановленим вимогам щодо оформлення, переконливістю і грамотністю і чіткістю викладених у ній науково-методичних положень. Означене дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, яка пройшла належну апробацію й відповідає вимогам, що ставлять МОН України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати, представлені Ван Цзисюань дисертаційної роботи, висловимо зауваження і побажання дискусійного характеру:

1. Робота набула б більшої досконалості, якщо б дисертантка чітко визначила, які форми і методи просвітництва вона рекомендує застосувати в роботі зі школярами різних вікових періодів.

2. Вважаємо, що було б доцільним навести у додатках плани уроків з просвітницькою тематикою, в яких було б конкретизовано способи й різновиди застосованих ІКТ, спрямовані на активізацію слухової уваги й зацікавленого ставлення школярів до сприйняття музичних творів.

Загальний висновок. Спираючись на вищезазначене, з урахуванням наукової новизни викладених у дослідженні положень, теоретичної та практичної значущості досягнутих результатів, можна стверджувати, що дисертація «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до культурно-педагогічної трансмісії засобами пісенного фольклору» має завершений, цілісний, самостійний авторський характер і відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затверженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Ван Цзисюань, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри вокально-хорової підготовки
Південноукраїнського національного педагогічного
університету імені К.Д. Ушинського Наталія КЬОН

